

مروری بر مفهوم روش‌های کاهش فساد اداری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۳۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۹

کد مقاله: ۶۱۰۲۵

سید کامران یگانگی^۱، مجتبی نجفی^۲

چکیده

امروزه فساد اداری معضل و چالشی قابل توجه است که مدیران سازمان‌ها را برآن داشته که درصدد یافتن راه حلی برای کاهش فساد برآیند. یکی از مدرن‌ترین ابزارهای مبارزه با فساد اداری، شفافیت^۳ است. از طرفی فساد اداری یکی از چالش‌های مهم و پیش روی کشور مطرح بوده که امروزه به بحران ملی تبدیل شده است و تداوم آن موجب سلب اعتماد عمومی گردیده است. این پژوهش با هدف بررسی تأثیر رضایت شغلی^۴ بر کاهش فساد اداری با میانجی‌گری هوش معنوی^۵ و همچنین تأثیر ساختار سازمانی^۶ و شفافیت در کاهش فساد اداری در سازمان‌های اداری در میان کارکنان انجام شده است. در بررسی‌های به عمل آمده ما دریافتیم که یارانه‌های دولتی^۷ تأثیر معنادار مثبتی بر رفتار سرمایه‌گذاری بیش از حد شرکت‌ها دارند و همچنین انجام برنامه‌های ضد فساد^۸ توسط دولت، رفتار سرمایه‌گذاری بیش از حد شرکت‌های یارانه‌ای دولتی را تحت تأثیر قرار داده است. در این مقاله، تأثیر سیاست ضد فساد تصویب شده بر بازده سرمایه‌گذاری شرکت‌های یارانه‌ای (یارانه بگیر) از منظر یارانه‌های دولتی را بررسی می‌کنیم.

واژگان کلیدی: فساد اداری، شفافیت، ساختار سازمانی، سازمان‌های اداری، مبارزه با فساد (ضد فساد)

۱- استادیار، گروه مهندسی صنایع، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران: yeganegi@iauz.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد؛ گروه مدیریت دولتی، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران: mojtaba.najafi@iauz.ac.ir

3 transparency

4 Job Satisfaction

5 Spiritual Intelligence

6 Organizational Structure

7 Government subsidy

8 anti-corruption

مفهوم فساد اداری^۱: فساد به معنای نقض شدن^۲ و شکستن است. بنابراین، در فساد، قانونی نقض می‌شود. فساد به‌عنوان پاداشی نامشروع^۳، که برای وادار کردن فرد به تخلف از وظیفه یا نقض قانون^۴ تخصیص داده شده، بیان می‌شود. از نظر گونار میردال^۵ فساد به تمام شکل‌های گوناگون انحراف^۶ یا اعمال قدرت شخصی^۷ و استفاده‌ی نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است. به‌طور کلی فساد اداری را می‌توان مجموعه‌ای از تصمیمات^۸، کارها، طرح‌ها، برخوردها^۹ و روابطی دانست که در محیط اداره برخلاف خط‌مشی عمومی کشور و قوانین حاکم بر جریان امور اداری، اهداف و منافع جامعه رخ می‌دهد و موجب تباهی منافع عمومی اداره می‌شود. فساد اداری، مظاهر و شکل‌های زیادی دارد که برخی از آن‌ها عمومی و جهانی‌اند و برخی نیز برخاسته از ویژگی‌های اجتماعی و فرهنگی جوامع‌اند و از جامعه‌ای به جامعه‌ی دیگر تفاوت می‌کند. رشوه، اختلاس، کلاهبرداری^{۱۰}، اخاذی و باج‌گیری^{۱۱}، پارتی‌بازی و حاکمیت روابط خویشاوندی از مهم‌ترین شکل‌های فساد هستند.

فساد مسئله‌ای است که در همه دوران‌ها گریبان‌گیر دستگاهها و سازمانها بوده است و هسته‌اندیشه بسیاری از دانشمندان و متفکران سیاسی را تشکیل داده است. به‌طور کلی، فساد به فرهنگ کشورها ارتباط ندارد و کشوری با شرایط فرهنگی بالا هم می‌تواند درگیر فساد شود. (آزادی، ب. و واحدی فر، م. و حسینی مرصع، س. ح. ۱۳۹۸)

فساد اداری، یکی از عمومی‌ترین اشکال فساد و پدیده‌ای است که مرزهای زمان و مکان را درنوردیده است و با این ویژگی نه به زمان خاصی تعلق دارد و نه به جامعه‌ی خاصی مربوط است. در واقع فساد اداری پدیده‌ای هم‌زاد دولت است. از زمانی که فعالیت‌های بشر سازمان‌یافت و شکل منسجمی به خود گرفت، فساد اداری نیز مانند جزء جدا ناپذیر از متن سازمان ظهور کرده است (طالقانی و همکاران ۱۳۹۲).

هرچند در جهان امروز شاهد رشد و تقویت نهادها و ارگان‌های نظارتی^{۱۲} و مبارزه با فساد در بخش عمومی هستیم، اما به دلیل تغییر و تحولات در عرصه اجتماع از جمله گسترش مرادفات بازرگانی، گسترش حجم دولت‌ها و ورود فناوری‌های الکترونیکی، هیچ دولتی نمی‌تواند ادعا کند که در زمینه مبارزه با فساد به وضع مطلوبی دست یافته است. (حیدری و همکاران، ۱۳۹۳)

هوش معنوی با زندگی درونی، ذهن و نفس و ارتباط آن با جهان رابطه دارد و ظرفیت فهم عمیق سؤالات وجودی و بینش نسبت به سطوح چندگانه هوشیاری را شامل می‌شود. هوش معنوی به شکل هوشیاری ظاهر می‌شود و به شکل آگاهی همیشه در حال رشد ماده، زندگی، بدن، ذهن، نفس و روح در می‌آید. بنابراین هوش معنوی چیزی بیش از توانایی ذهنی فردی است و فرد را به ماوراء فرد و روح مرتبط می‌سازد. زمانی که هوش معنوی با زندگی کاری کارمندان پیوند بخورد، نیروی قدرتمندی حاصل می‌شود که افراد تقریباً با هزاران ساعت کار می‌توانند لحظات لذت بخش تر، متوازن تر^{۱۳} و معنادارتری را تجربه کنند. توجه به رشد هوش معنوی در محیط کاری منجر به یافت پاسخ چرایی کار توسط افراد می‌شود، در نتیجه کارکنان تمام وجودشان را به سازمان می‌آورند و کار را به عنوان یک مأموریت بیشتر از یک شغل، فرض می‌کنند و عملکرد مفیدتری خواهند داشت. محققان بیان میکنند که تشویق معنویت در محیط کار میتواند منجر به مزایا و منافع از قبیل افزایش خلاقیت و اعتماد، افزایش حس تکامل شخصی، افزایش تعهد سازمانی، بهبود نگرش‌های شغلی کارکنان همچون افزایش رضایت شغلی و نیز کاهش نیات ترک محیط کار، افزایش اخلاق، وجدان کاری، انگیزش بیشتر و نیز عملکرد و بهره‌وری بالاتر شود (راشدی منش و همکاران، ۱۳۹۴)

گسترش فساد اداری در یک جامعه باعث ناکارآمدی و ضعف نظام اداری آن کشور و در نتیجه، کاهش سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی، کاهش بهره‌وری سرمایه‌گذاری‌های عمومی، کاهش درآمدهای دولت، کاهش سطح خدمات اجتماعی، درمانی، رفاهی (به ویژه برای افراد فقیر و کم‌درآمد جامعه)، افزایش هزینه زندگی، افزایش تورم و بیکاری، تخصیص نامطلوب^{۱۴} منابع عمومی و اتلاف آنها، کاهش رشد اقتصادی، فرار سرمایه‌های داخلی، فرار مغزها، گسترش فقر و تبعیض، توزیع ناعادلانه درآمدها و

1 Administrative corruption
2 to be violated
3 Illegal bonus
4 breaking law
5 Myrdal, Gunnar 1898-1987
6 Deviation
7 Exercising personal power
8 decisions
9 Encounters
10 Scam
11 Extortion and blackmail
12 regulatory bodies
13 More balanced
14 More unfavorable

افزایش فاصله طبقاتی، تضعیف دموکراسی، تضعیف ارزشهای اخلاقی و در نهایت، کاهش مشروعیت حکومت در بین مردم و افزایش ناراضی عمومی می شود (نیک پور، ۱۳۹۵)

۲- مطالعه ادبیات

امروزه در سازمان های دولتی و خصوصی کشور، موضوع فساد اداری به عنوان یک آسیب اجتماعی که باعث کاهش رشد و توسعه اقتصادی، افزایش شکاف طبقاتی و فقر، افول سرمایه اجتماعی و کاهش مشروعیت دولت می شود مورد توجه قرار ندارد. در حالی که فساد اداری یک پدیده جهانی است که در همه کشورها وجود دارد، اما بر اساس شواهد، کشورهای فقیر را بیش از سایرین مورد آسیب قرار می دهد، رشد اقتصادی را سرکوب می کند و بودجه های مورد نیاز برای آموزش، بهداشت، و سایر خدمات عمومی را از مسیر خود منحرف می کند. (خدری و همکاران، ۱۳۹۵) فساد اداری از جمله پدیده های سازمانی است که روند توسعه کشورها را به طور چشمگیری با چالش مواجه ساخته و موجب شکل گیری مشکلات و بحران های اساسی در سراسر جامعه شده است. (فرجی، ۱۳۹۵)

۲-۱- مفهوم فساد اداری

فساد اداری به اقداماتی اطلاق می شود که ناشی از بکارگیری قدرت و توان سازمانهای دولتی یا وابسته به دولت برای کسب منافع مالی فردی یا گروهی است. نتایج فساد اداری به طور طبیعی مخالف مصالح و منافع آحاد مردم است. فساد اداری عموماً در اشکال رشوه، خویشاوندگاری، پارتی بازی و تعارض منافع روی می دهد. (ویکی پدیا، دانشنامه آزاد) کلمه فساد از ریشه فرانسوی Corrmption و ریشه لاتینی Rumpere به معنای «نقض کردن یا شکستن» گرفته شده است. در زبان فارسی برای فساد معانی مختلفی مانند: تباهی، ستم، مال کسی را گرفتن، گزند، زیان، ظلم و ستم، شرارت و بدکاری ذکر شده است. (افضلی، ۱۳۹۰)

۲-۲- تعاریف فساد

بسیاری از دانشمندان و متفکران سیاسی مانند ویتوتانزی^۱، ماکیاولی^۲، منتسکیو^۳، روسو^۴، بنتام^۵ و گورنال میردال^۶، به تعریف و اظهارنظر در مورد فساد پرداخته اند. به عقیده ماکیاولی، فساد جریانی است که طی آن موازین اخلاقی^۷ افراد سست و فضیلت^۸ و تقوای آن ها به نابودی کشیده می شود. از آنجایی که بسیاری از افراد از نظر درجه تقوا و پرهیزگاری ضعیف هستند، زمینه فساد در آن ها همواره وجود دارد. مگر آن زمانی که تحت هدایت و نفوذ یک رهبر بزرگ قرار گیرند. (زاهدی، ۸۹۱۲). صاحب نظران به مقتضای زاویه ای که برای نگریستن به این پدیده انتخاب کرده اند تعاریف مختلف و بعضاً مشابهی از فساد اداری ارائه نموده اند؛ به عنوان نمونه جیمز اسکات^۹ معتقد است فساد اداری به رفتاری اطلاق می شود که ضمن آن فرد به دلیل تحقق منافع خصوصی خود و دستیابی به رفاه بیشتر و یا موقعیت بهتر خارج از چارچوب رسمی وظایف یک نقش دولتی عمل می کند. (P.4,1972,C.ssott) تعریفی که نسبت به سایر تعاریف ترجیح داده می شود تعریفی است که از سوی ساموئل هانتینگتن^{۱۰} ارائه شده است که در اینجا با اندکی اصلاح و بهبود آورده می شود وی معتقد است: فساد اداری به مجموعه رفتارهای آن دسته از کارکنان بخش عمومی اطلاق می شود که در جهت منافع غیر سازمانی، ضوابط و عرف پذیرفته شده رانادیده می گیرند (هانتینگتون، ۱۳۷۰، ص ص ۹۱ - ۹۰) به عبارت دیگر فساد ابزاری نامشروع برای برآوردن تقاضاهای نامشروع از نظام اداری است. چنانچه بخواهیم فساد را در قالب یک معادله ارائه دهیم این معادله بدین صورت خواهد بود:

فساد = انحصار + قدرت پنهانکار - پاسخگویی و شفافیت. (کلینگارد، ۱۳۷۵، ص ۳۵).

در فساد چیزی مثل رفتار اخلاقی، شیوه قانونی و مقررات اداری نقض می شود که این انحراف می تواند به همراه پاداش نامشروعی که برای وادار کردن فرد به تخلف از وظیفه تخصیص می یابد، باشد. فساد، مجموعه رفتارهایی است که فرد از وظایف رسمی به خاطر کسب منافع شخصی^{۱۱} یا کسب موقعیت خاص، دچار تخطی و انحراف می گردد تا تلاشی برای کسب ثروت و قدرت از طریق غیرقانونی، تحصیل منافع خصوصی به بهای از دست رفتن منافع عمومی یا استفاده از قدرت دولتی برای منافع

1 Vito Tanzi
2 Machiavelli
3 Montesquieu
4 Jean-Jacques Rousseau
5 Bentham
6 Myrdal, Gunnar (1898-1987)
7 Moral standards
8 Virtue
9 James Scott
10 Samuel Huntington
11 Personal interests

شخصی باشد. بنابراین می توان فساد اداری را یک عمل یا اقدام منفی دربردارنده انگیزه های فردی یا گروهی دانست که منشأ آن منافع مادی یا غیرمادی است. (موسوی دوست، س م . ۱۳۹۸)

شکل ۱ - شاخص های سنجش سلامت اداری (دغدغه-اول-تجار-خارجی ۱۰۵۲۶۶۰)

۳- یافته های پژوهش

فساد اداری را می توان مجموعه ای از تصمیمات^۱، کارها، طرح ها، برخوردها^۲ و روابطی دانست که در محیط اداره برخلاف خطمشی عمومی کشور و قوانین حاکم بر جریان امور اداری، اهداف و منافع جامعه رخ می دهد و موجب تباهی منافع عمومی اداره می شود. فساد اداری، یکی از عمومی ترین اشکال فساد و پدیده ای است که مرزهای زمان و مکان را درنوردیده است و با این ویژگی نه به زمان خاصی تعلق دارد و نه به جامعه ی خاصی مربوط است. در واقع فساد اداری پدیده ای همزاد دولت است. از زمانی که فعالیت های بشر سازمان یافت و شکل منسجمی به خود گرفت، فساد اداری نیز مانند جزء جداناپذیر از متن سازمان ظهور کرده است (طالقانی و همکاران ۱۳۹۲).

۳-۱- راهکارهای کاهش فساد اداری و اقتصادی

مدیریت بر مبنای هدف^۳: اگر مدیر کارکنانش را در برنامه ریزی، حل مسائل سازمان، هدف گذاری^۴، ایجاد تغییرات در سازمان و تصمیم گیری در مورد سازمان مشارکت دهد موجب افزایش انگیزه^۵ و رضایت شغلی کارکنان می شود چون احساس مهم بودن و تأثیرگذاری^۶ در فرد ایجاد می شود، استفاده از کارت های گزارش دهی یا امتیازدهی^۷ به منظور مشارکت و نظرسنجی مردم در ارزیابی کارکنان می تواند سلامت اداری را بهبود بخشد. رضایت شغلی کارکنان در یک نظام مشارکت که برای پیشنهادات سازنده و مطلوب پاداش های مالی در نظر گرفته می شود، میزان حقوق و مزایا در عملکرد^۸ و رضایت شغلی کارکنان مؤثر است پس اگر میزان حقوق دریافتی با توجه به تورم^۹ و رکود^{۱۰} و یا سایر وضعیت های اقتصادی در نظر گرفته شود سبب سلامت اداری و رضایت شغلی می شود. همچنین توزیع عادلانه درآمد و انصاف در پرداخت عاملی مؤثر در رضایت شغلی است. (شفق و همکاران، ۱۳۹۶).

برای درک بهتر چرایی و چگونگی ایجاد و توسعه ی فساد و دستیابی به راهکارهای مؤثر برای ریشه کن کردن آن، باید به چند مسئله ی مهم توجه نماییم. اول آن است که مبارزه با فساد، به مانند گذر کردن از لبه ی تیغ است و لازم است مبارزه با آن در یک

- 1 decisions
- 2 Encounters
- 3 Management by objectives
- 4 targeting
- 5 motivation
- 6 influence
- 7 Scoring
- 8 Function
- 9 swelling
- 10 recession

مسیر صحیح و عقلانی صورت پذیرد؛ چرا که از سویی، چنانچه مبارزه انجام نپذیرد، فساد روزبه‌روز ریشه‌دارتر می‌شود و از سوی دیگر اگر مبارزه به شکل غیرمنطقی انجام شود، باعث ترس سرمایه‌گذاران و برهم خوردن امنیت سرمایه‌گذاری می‌شود. دوم، معیار و شاخص تعیین فساد است که فقط و فقط قانون است؛ قانونی که مستقل از اراده‌ی شخص یا گروه یا سلیقه‌ی خاصی باشد و به آن به‌عنوان فصل‌الخطاب نگریسته شود. مسئله‌ی سوم دسترسی به اطلاعات است. هرچه اطلاعات بیشتر در دسترس باشند، معاملات پنهان، توافقات غیررسمی و تبادلات غیرقانونی کمتر می‌تواند شکل بگیرند. بنابراین افزایش امکان دسترسی به اطلاعات شفاف، زمینه‌ساز کاهش فساد است. مسئله‌ی چهارم به خود دولت برمی‌گردد. دولت بزرگ و ناکارآمد، بزرگ‌ترین منشأ فساد است. حضور غیرضروری دولت در فعالیت‌های اقتصادی عامل مهمی در ایجاد فساد اقتصادی و اداری بوده است و کاهش تصدی دولت منجر به کاهش فساد می‌شود. مسئله‌ی پنجم مقدم بودن کنترل فساد کلان، مقدم بر فساد خرد است. زیرا بدون کنترل فساد کلان، امیدی به حل مشکل فساد خرد نیست. فساد کلان، فساد است که توسط افراد و برخی مقامات اداری، به صورت باندى و با ارقام قابل توجه صورت می‌گیرد. در کنار در نظر گرفتن پنج مسئله‌ی فوق، لازم است به منظور ریشه‌کن کردن فساد اداری و اقتصادی، موارد زیر را مد نظر قرار داد (Dr. Ahmad AL_H. 2013).

الف) نظارت: از مهم‌ترین ابزارهای جلوگیری از جرایم اقتصادی، نظارت مطلوب بر فرآیندهاست. استفاده از ابزار نظارت با توجه به پیچیدگی‌های آن بسیار مهم و حساس تلقی می‌گردد. هرچند نظارت ابزاری برای جلوگیری از فساد است، ولی خود می‌تواند به عاملی برای سوءاستفاده از آن یا پیچیده و سخت‌تر شدن فرآیندها، بدل شود.

ب) اصلاح فرهنگ سازمانی: فرهنگ سازمانی در قالب مجموعه‌ای از باورها و ارزش‌های مشترک، که بر رفتار و اندیشه‌های اعضا و سازمان اثر می‌گذارد، می‌تواند به‌عنوان سرچشمه‌ای برای دستیابی به محیط سالم اداری یا فضایی که ترویج‌کننده‌ی فساد اداری است به‌شمار آید. فرهنگ سازمانی مجموعه‌ی مفروضات، باورها و ارزش‌های مشترک اعضای سازمان است که الگوی رفتار سازمانی را مشخص و سازمان را از سازمان‌های دیگر متمایز می‌سازد. فرهنگ سازمانی از طریق کارکردهای اساسی که از آن برخوردار است، با تأثیر بر کارکنان، می‌تواند از قابلیت بالایی برای پیشگیری از بروز فساد اداری برخوردار باشد.

ج) اصلاح ساختار اداری: اعمال اصلاحات در سازمان‌های دولتی از جمله اصلاح و بهبود تشکیلات سازمان‌ها، بهبود نظام بودجه‌ریزی، مدیریت مالی اثربخش، نظام مالیاتی کارآمد، تشکیل دولت الکترونیک و اقداماتی از این قبیل می‌تواند در کاهش عرضه و اداری مؤثر باشد.

د) اصلاح سیستم پرداخت حقوق و دستمزد: از بین بردن تبعیض در پرداخت حقوق و دستمزد در سطوح مختلف ترمیم حقوق و مزایای کارکنان کم‌درآمد شاید در بین دیگر راهکارهای ارائه‌شده در مبارزه با فساد مهم‌ترین و مفیدترین گام به سوی داشتن جامعه‌ی خالی از فساد اداری باشد.

ه) ایجاد جریان آزاد اطلاعات: اجرای این محور مستلزم اجرای دقیق قانون آزادسازی جریان اطلاعات است که مستلزم آن محدودیت‌های موجود در زمینه‌ی افشای فسادهای مالی و اقتصادی برداشته شود؛ به‌گونه‌ای که عموم مردم به طور یکسان به این اطلاعات دسترسی داشته باشند.

و) کوچک‌سازی و کارآمدسازی دولت: حرکت در جهت کوچک‌سازی واقعی دولت و افزایش کارآمدی آن از طریق سپردن فعالیت‌ها به بخش خصوصی و استفاده از فناوری‌های نوین مدیریتی، یکی از محرک‌های اصلی سلامت‌آفرینی است. واگذاری فعالیت‌های غیرحاکمیتی به بخش غیردولتی، حذف ارتباط مستقیم و رابطه‌ی چهره به چهره و جایگزین کردن سیستم‌های الکترونیکی از طریق استقرار کامل دولت الکترونیکی، توسعه جامعه‌ی مدنی و رفع محدودیت‌های تأمین و تأسیس و فعالیت سازمان‌های مردم‌نهاد و دسترسی آن‌ها به اطلاعات و گزارش‌دهی و پاسخ‌گویی منظم دستگاه‌های اجرایی و دولت در امور اقتصادی، مالی و اداری از مهم‌ترین ابتکاراتی است که در این راستا قابل انجام است. (Huili . Z (2019))

۴- نتیجه‌گیری

- 1 Supervision
- 2 Reforming the organizational culture
- 3 Reforming the administrative structure
- 4 Reforming the salary payment system
- 5 Creating a free flow of information
- 6 Downsizing and making the government more efficient

فساد اداری را می‌توان مجموعه‌ای از تصمیمات^۱، کارها، طرح‌ها، برخوردها^۲ و روابطی دانست که در محیط اداره برخلاف خط‌مشی عمومی کشور و قوانین حاکم بر جریان امور اداری، اهداف و منافع جامعه رخ می‌دهد و موجب تباهی منافع عمومی اداره می‌شود. (Mikhail A.G. (2021)) راهکارهای کاهش فساد اداری و اقتصادی عبارت است از:

الف) نظارت^۳: نظارت مطلوب بر فرآیندها که حالت پیشگیری دارد.

ب) اصلاح فرهنگ سازمانی^۴: فرهنگ سازمانی (مفروضات، باورها و ارزش‌های مشترک) از طریق کارکردهای اساسی که از آن برخوردار است، با تأثیر بر کارکنان، می‌تواند از قابلیت بالایی برای پیشگیری از بروز فساد اداری برخوردار باشد.

ج) اصلاح ساختار اداری: اصلاح و بهبود تشکیلات سازمان‌ها، مدیریت مالی اثربخش، تشکیل دولت الکترونیک و اقداماتی از این قبیل می‌تواند در کاهش عرضه و اداری مؤثر باشد.

د) اصلاح سیستم پرداخت حقوق و دستمزد: از بین بردن تبعیض در پرداخت حقوق و دستمزد در سطوح مختلف ترمیم حقوق و مزایای کارکنان کم‌درآمد.

ه) ایجاد جریان آزاد اطلاعات: محدودیت‌های موجود در زمینه‌ی افشای فسادهای مالی و اقتصادی برداشته ده و عموم مردم به اطلاعات به صورت یکسان دسترسی داشته باشند.

و) کوچک‌سازی و کارآمدسازی^۵ دولت: حرکت در جهت کوچک‌سازی واقعی دولت و افزایش کارآمدی آن از طریق سپردن فعالیت‌ها به بخش خصوصی و استفاده از فناوری‌های نوین مدیریتی (آزادی، ب. و واحدی فر، م و حسینی مرصع، س.ح. (۱۳۹۸))

منابع

- یاراحمدی، ف و کدخدایی، ع . (۱۴۰۱) . بررسی تأثیر شفافیت بر کاهش فساد اداری . اقتصاد : نشریه کار و جامعه .
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1971687>
- نارویی، خ . ؛ کمالیان، ار . دهقانی، م . (۱۳۹۹) . تأثیر رضایت شغلی بر کاهش فساد اداری با میانجیگری هوش معنوی . حسابداری : نشریه پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری .
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1685636>
- آزادی، ب. و واحدی فر، م و حسینی مرصع، س.ح. (۱۳۹۸) . بررسی تأثیر ساختار سازمانی در کاهش فساد اداری در سازمان‌های اداری . مدیریت : نشریه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1510489>
- سعادت ثمر، م . (۱۳۹۹) . ارزیابی میزان و عوامل مؤثر بر کاهش فساد اداری. نشریه همایش بهبود و بازسازی سازمان‌ها و کسب و کارها.
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1806300>
- موسوی دوست، س.م . (۱۳۹۸) . علل و پیامدهای فساد اداری . نشریه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری.
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1606131>
- Mikhail A.G . Qvoc Truny Tran .(2021). qualified auelit committee director : Implication for monitoring and reducing Financial corruption . western university . journal homepage: www.elsevier.com/locate/jcorpfn
- Dr.Ahmad AL_H. (2013) . Qvoc Truny Tran . The Impact of Adopstrative ting E_Government on reduce Administrative corruption : Empirical Evidence from kuwalts public sector. <http://aocrj.org/archive/>
- Huili Z . Qvoc Truny Tran .(2019) Anti-corruption, government subsidies, and investment efficiency. journal homepage: www.elsevier.com/locate/cjarHOSTED

1 decisions

2 Encounters

3 Supervision

4 Organizational Culture

5 Minimization and efficiency